

Bencsik János államtitkár beszéde

Az egymást követő pénzügyi és gazdasági válságok egy fenntarthatatlan gazdasági és társadalmi rendszer tüneteiként értelmezendők, melynek hátterében a természeti és társadalmi erőforrások haszonelvű túlfogyasztása áll. A profitközpontú gazdaság figyelmen kívül hagyja, kedvezőbb esetben alulbecsüli a természeti és társadalmi alrendszer erőforrás megújításra, illetve gyarapításra irányuló jogos, és törvényszerű igényeit. Márpedig a bányásztársadalom sokszáz éves gyakorlati tapasztalatai azt mutatják, hogy a természeti törvényeket csak ideig-óráig képes felülírni az emberi beavatkozás, hiszen a fizika és a biológia törvényszerűségei mindig az eredeti nyugalmi állapot helyreállítására, a kiegyenlítődéssre, új egyensúlyi állapot létrejöttére irányulnak.

Tudomásul kell tehát vennünk, hogy a természeti erőforrások sem végesek, legalábbis azok megújulásához szükséges idő, rendre meghaladja a gazdaság profitéhségének gyors kielégítésére előirányzott időtávot. Nincs más alternatíva, mint helyre állítani az ősi rendet, mely szerint nem az ember van a gazdaságért, hanem épp fordítva. A gazdaság szerepe nem más, mint a valós emberi igények kielégítése, a természeti erőforrások megújulási képességének figyelembe vétele mellett.

A megbomlott egyensúly helyreállítása csak a fogyasztói társadalomnak történő búcsú intésével veheti kezdetét. Ezzel együtt környezettudatos gondolkodáson alapuló fogyasztói szokások kialakulására van szükség. Ennek elmulasztása súlyos, az egész földi létformára kiható következményekkel járhat. A kedvezőbb forgatókönyvek alapján – feltételezve az általunk jelenleg ismert társadalmi, gazdasági, politikai keretfeltételek módosult formában történő fennmaradását – szembe kell néznünk a bizonytalanra váló élelmezés következtében fellépő termőföldekért vívott küzdelem felerősödésével, a mobilitási krízis megjelenésével, a központosított újraelosztás lehetőségével, szélsőséges politikai erők fellépésével. Mindezek következtében az erőforrás-nacionalizmus megjelenésével, az export-hatalmak létrejöttével, a bilaterális kapcsolatok felértékelődésével, az érdekelvű külpolitika elhatalmasodásával.

A szükséges mélyreható változások hiányában az általunk ismert létfeltételek és társadalmi-gazdasági berendezkedések széthullhatnak, a világgazdaság pedig meghatározhatatlan végkimenetelű zsugorodásba kezdhet. A fogyatkozó hagyományos készletek és a növekvő igények miatt bekövetkezhet az energiaárak jelentős megemelkedése, mely dráguló élelmezéshez, gazdasági visszaeséshez, tömeges csődökhöz, növekvő munkanélküliséghez és a szociális terhek egekbe szökéséhez vezethet. Középtávon összeomolhatnak a pénzpiacok és az ipari termelés, mely hozzájárulhat a sorozatos államcsődökhöz, a geopolitikai feszültségek felerősödéséhez, a kritikus infrastruktúrák és az általunk ismert civilizáció teljes összeomlásához.

Az általunk ismert civilizációs létfeltételek részbeni fennmaradásához elkerülhetetlen a gazdasági élet teljes körű átstrukturálása, az anyag és energiatakarékos technológiák elterjedésének elősegítése. Ennek érdekében születtek meg azok a nemzetközi szerződések, és azok végrehajtását elősegítő direktívák, melyek radikális javulást írnak elő az energiafelhasználás hatékonyságában, az üvegházgázok kibocsátásának csökkentésében, valamint a megújuló alapú energiatermelés térnyerésében. Kijelenthetjük tehát, hogy kezdetét vette az energiaipar és az energiagazdaság globális szintű forradalma. Ezért a klíma- és energiapolitika prioritásként kezelése nem csak gazdaságfejlesztési és versenyképességi, hanem egyben szociális és természeti értelemben vett fenntarthatósági kérdés is.

A magyar társadalom teljesítőképesége, a társadalom jóléte a biztonságosan hozzáférhető és megfizethető energiától függ. Ezért a Nemzeti Energiastratégia megalkotása során olyan szakpolitikai keretrendszer megteremtését tűztük ki célul, mely lehetőséget nyújt energiaellátásunk biztonságának garantálására, gazdaságunk

versenyképességének elősegítésére, a környezeti fenntarthatóság érvényesülésére, és a fogyasztók teherbíró képességének figyelembevételére.

Lássuk be, hogy a jelenlegi gondolkodásmód és termelési, szolgáltatási, lakhatási infrastruktúra érintetlen hagyása mellett mindez sikertelen vállalkozás lesz. Ma még nehezen elképzelhető mélységű energiahatékonysági beavatkozásokra lesz szükségünk a következő két évtizedben. De ha nem csak kötelezettséget, hanem lehetőséget is látunk benne, akkor tartós belső piacot építhetünk a hazai mikro- és kisvállalkozások számára. Ugyanez mondható el a megújuló energiák fokozott használatából fakadó technológiai fejlődésről, és a mögé építhető hazai energetikai gépgyártás lehetséges megerősítéséről.

Megkerülhetetlen a paksi erőmű kapacitásainak másfél évtizedes távlatban történő kiváltása, valamint a hagyományos szénhidrogénekhez történő biztonságos hozzáférésünket garantáló határkeresztező kapcsolatok kiépítése. Azzal is tisztában kell lennünk, hogy még hosszú ideig megkerülhetetlen lesz számunkra a fosszilis energiahordozók használata, ezért az energiastratégia elfogadását követően haladéktalanul meg kell kezdenünk a hazai ásványvagyron készletek újraértékelését, és a fenntarthatósági szempontok érvényesítése melletti felhasználhatóságuk megtervezését.

Ellátás biztonsági megfontolásból minél előbb előtérbe kell kerülnie a hazai szén- és lignitvagyron környezetbarát technológia alkalmazásával történő felhasználásának. A hazai fosszilis energiahordozó készletek, kiegészülve a paksi nukleáris kapacitások megőrzésével és a meglévő megújuló potenciálunk fokozott kihasználásával, hozzá segíthetnek bennünket az energia-függetlenedés szűkre szabott ösvényének sikeres végigjárásához.

Magyarország iparilag is hasznosítható szénvagyona eléri a 3.3 milliárd tonnát, mely a jelenlegi felhasználás megkészszerzése mellett is legalább 300 évre elegendő tartalékot jelent hazánk számára. Ugyanakkor nem tekinthetünk el a természeti fenntarthatóság szempontjainak érvényesülésétől, ezért ennek az energetikai ásványvagyonnak a felhasználhatósága csak a tisztaszén technológiák megléte esetén válik valós lehetőséggé. Éppen ezért a következő évek kiemelt feladata kell, hogy legyen a technológia rendelkezésre állását elősegítő nemzetközi programokban történő részvételünk biztosítása.

A hazai szénhidrogén lelőhelyek további kutatása is a magyar energetika stratégiai fontosságú feladata, de a fenntarthatósági kritériumok érvényesülése itt is elsődrendű szempont, hiszen garantálnunk kell a hazai ivóvíz rezervoárok védettségét is. A hazai ércbányászat cselekvési tervét összhangba kell hozni a magyar ipar és gépgyártás revitalizációs törekvéseivel, az építőipari ásványok területén pedig a mennyiségi szempontok helyét fokozatosan a minőségi elvárásoknak történő megfelelés foglalja el. A fentiek alátámasztására csak egyetlen példát is elegendő felhozni: a 2013-tól esedékes vasúti fejlesztések minőségi ágyazati kövek kitermelését teszik szükségessé. De kiemelésre érdemes az is, hogy az épületek hatékony szigetelése is csak minőségi bányászati termékek alkalmazásával valósulhat meg.

Mindez feltételezi a hazai bányászati szakmakultúra fennmaradását, így az átmeneti években is arra kell törekednünk, hogy megtaláljuk a még törékenynek is látszó kompromisszumokat a gazdasági versenyképesség, valamint a természeti és társadalmi fenntarthatóság szempontjainak érvényesülése között. Erre tettünk és teszünk biztató lépéseket a Vértesi Erőmű és a Márkushegyi Bányüzem középtávon történő továbbüzemeltetésével is.

Bizakodom, hogy egyre többen szegődnek mellénk azok közül, akik maguk is egyre világosabban látják a gyökeres változások elkerülhetetlenségét. Szellemileg és lelkileg is egyaránt nagy erőfeszítések megtételére van szükségünk. Rá kell ébrednünk, hogy rendben van az, hogy minden addig tart, ameddig tart. Főleg akkor, ha korábban úgy változtattuk meg a természeti, társadalmi és gazdasági alrendszerek közötti egyensúlyt,

hogy az kizárólag a saját érdekeinknek feleljen meg. Most szembe kell néznünk a kialakult helyzettel és világosan, mellébeszélés nélkül kell újra értékelnünk. Csak ebben az esetben tudjuk újra érdemben befolyásolni közös dolgaink alakulását.

Olyan ez, mint a vívás, a párbaj, amelyhez megfelelő készségek, egyensúlyérzék és kecsesség kell. Tiszta és gyors mozdulatokra van szükség hozzá, és olyan felismerésnek és tudatosságnak kell párosulnia amely képessé tesz bennünket arra, hogy amikor szükséges, meg is adjuk magunkat az ellenfélnek, jelen helyzetünkben a természeti törvényszerűségeknek. Az élet konfliktusainak megoldása szenvedésteli csatává is válhat. Beleeshetünk az önmagunkban való kételkedés és a döntésképtelenség csapdájába. Konfliktusainkat sportként is meg lehet élni, amelyben az egyensúly és az egész nyernek prioritást.

Az élet egésze ellentétpárookra épül, és nekünk mindkét oldalt ismernünk kell a jó döntések meghozatalához. A bányászlethez is hozzátartozik a lent és a fent, a sötétség és a mécsvilág, a bezártság és a szabadság, a félhomály és a Nap fényessége, s amikor kilép a kasból, akkor a napvilágnál új értelmet nyer minden, a családdal való találkozás ismételt lehetőségét, a teljességet. Most olyan időszakot élünk, amikor újra döntéseket kell hoznunk, hogy megoldást találjunk régi problémáinkra. Hagyjuk hát, hogy a régi gondok és megoldások megragadó naplementeként süllyedjenek el a múltban, miközben készüljünk a napfelkeltére, a hazai bányászat napjának felkeltére is. Ehhez gyűjtsünk erőt az előttünk álló hétvége bányásznapi eseményein.

Az ünnep alkalmából köszöntsük hát a kiemelkedő teljesítményt nyújtó munkavállalókat, a százesztendő Miskolci Bányakapitányságot, a Tatabányai Központi Bányamentő Szolgálatot, s mindazokat, akik önkormányzatokon, alapítványokon, civil szervezeteken keresztül szorgoskodnak azért, hogy a bányászati hagyományok szerves részét képezhessék a magyar társadalomnak. Nagy szükségünk van, és lesz is erre, kiváltképp a műszaki szakértelemre és a bajba jutottak iránti szolidaritásra. Jó szerencsét! Szerencse fel!